Sámi allaskuvla

STUDIEPLAN

Sørsamisk i praktiske situasjoner – Introduksjon del 1

Åarjelsaemiengïele fierhten biejjien jieliemisnie – Aalkoeööhpehtimmie 1

15 studiepoeng

Fagplanen er godkjent i studiestyret under sak OAL 37/07. Lederen for forsknings- og studiestyret har godkjent endringer 27.10.2009. Lederen for forsknings- og studiestyret ved Samisk høgskole har godkjent innstilling til vedtak med endringsforslag 5.1.2011. Endringer er godkjent ved leder for institutt for språk, duodji, reindrift og samfunnsvitenskap den 20.08.20 (Public saksnr. 20/00570-1), 10.06.21 (Public saksnr. 21/00367-1) og 30.01.24 (Public saksnr. 21/00367-8).

1. Navn på studiet

Samisk: Åarjelsaemiengïele fierhten biejjien jieliemisnie – Aalkoeööhpehtimmie 1
Norsk: Sørsamisk i praktiske situasjoner – Introduksjon del 1
Engelsk: Introductory South Sami Language in practical situation – Part I

2. Generell informasjon om studiet

Fag-/emnekode	SAAL 1ÅAR
Studiepoeng	15 studiepoeng / 15 ECTS credits
Organisering av emnet	Arrangert undervisning er på rundt 150 timer. Studentene skal arbeide selvstendig resten av tiden.

3. Del av studieprogram

Studiet er på introduksjonsnivå. Etter dette emnet kan man fortsette med *Sørsamisk i praktiske situasjoner, introduksjon del 2*.

4. Opptakskrav

Emnet er for nybegynnere som verken kan snakke eller skrive samisk.

I henhold til Forskrift om opptak til høgre utdanning er søkere til samiske nybegynnerkurs og samisk semesteremne unntatt fra kravet om generell studiekompetanse, hvis de har samisk tilknytning etter nærmere regler fastsatt av institusjonen. Bestemmelsen gjelder de som har samisk tilknytning etter følgende alternativer:

- Samer som har mistet språket og vil lære seg samisk, eller
- Ansatte ved offentlige institusjoner i samiske områder som vil lære seg samisk, eller
- Andre (f.eks. søker er bosatt i en samisk familie eller i et samisk område og vil lære seg samisk)

Studiet har plass til 15 studenter. Prioritering av studieplasser til innføringsstudiene gjøres etter følgende ordning:

1. Samer som har mistet språket og vil lære seg samisk
2. Ansatte ved offentlige institusjoner i samiske områder som vil lære seg samisk
3. Andre (f.eks. søker er bosatt i en samisk familie eller i et samisk område og vil lære seg samisk)

Søkere skal skrive motivasjonsbrev hvor de forklarer hvilket av nevnte alternativ er grunnlag for søknaden.

5. Undervisningsspråk

Praktisering av samisk vektlegges og skjer fra starten av.

6. Innhold

Kommunikasjonsmiljøet tilrettelegges for praktiske aktiviteter. Studentene snakker samisk seg imellom og med lærer under arbeid. Sentrale læringstemaer knytter seg til samiske tradisjoner, livsfornødenhet og områder. Innføringsoverskriftene for temaene er:

Nærmiljø
- Husholdning og bygninger
- Varme klær
- Sosialt samvær og tjenesteforhold

Levekår
- tidsbegreper (time, døgn, måneder, årstider)
- vær, ferdsel og orientering i naturen
- naturbenevnelser og stedsnavn
- tradisjonelle samiske levekår

Samfunnsmessige forhold
- kunst, duodji, litteratur, religion og musikk
- joik og poesi
- samiske arbeids- og kulturarenaer
- media og andre kommunikasjonsmidler

Grunnleggende syntaks, morfologi og lydlære behandles. Studentene skal lære bøyningsmønstrene i ordklassene og omlyd gjennom praktiske aktiviteter i ulike miljøer. Lydlæren knytter seg naturlig til muntlig språkbruk.

7. Læringsutbytte

Etter endt studie skal studenten
- forstå og bruke vanlige ord og uttrykk i dagliglivet
- kunne fortelle kort om seg selv og hva man selv og andre gjør.
- kunne spørre og svare når det er snakk om hva man har og ikke har, hvor man er, hvor man skal og hvordan været og miljøet er.
- kunne beherske enkle samtaler og være klar til å hjelpe når den andre snakker klart
- være bevisst over det samiske språkets bånd til samiske tradisjoner, levekår og natur
- se mulighetene for selv å være med på å bevare det samiske språket sammen med de samisktalende i alle kommunikasjonssituasjoner.

8. Undervisnings- og læringsform

Studentenes aktive deltagelse i muntlige øvelser, gruppearbeid og veiledning er en forutsetning for at undervisningen og læringen skal lykkes.

Faglæreren arrangerer undervisningen slik at studentene kan øve på språket i et trygt miljø.

Medstudenter og et oppmuntrende miljø og læringsressurser med konkretiseringsverktøy fungerer som støtte for språklig produksjon.

Samisktalende og spesielt kunnskapsbærere som inviteres til enkelte temaer, oppmuntrer studentene til å erverve kommunikasjonskunnskaper.

Studenten dokumenterer egen læring gjennom. Studenten dokumenterer språklig produksjon i forbindelse med temaene, f.eks. gjennom billedtekster og dialoger.

I forbindelse med emnet tilbys det veiledning. Veiledningen baseres på studentens refleksjonslogg og arbeidsmappe.

9. Krav for å gå opp til eksamen

- Studenten er forpliktet til å følge 80 % av undervisningen i hver arrangerte undervisningsuke. De to første dagene i studiet er obligatoriske.

- En kort muntlig fremføring sammen med gruppemedlemmene (minst 5 ganger) i forbindelse med de ulike temaene for hele klassen.

- Refleksjonslogger der man vurderer egen språklige utvikling (minst 3 logger og hver logg skal være på minst ½ side)

- Delta i prosjektarbeid (maks 3 studenter) og muntlig fremføring (ca. 10 minutter). Bruken av samisk under arbeidsprosessen vektlegges. Prosjektet skal baseres på det som er relevant for emnets innhold og kvalifikasjoner.

- En tekst (1 side) som viser egen språklige kunnskap. Temaet for prosjektarbeidet gir grunnlag for å skrive teksten.

Før eksamen velger studenten tekster fra arbeidsmappen til vurderingsmappen
- 1 dialog eller samtale på grunnlag av gruppearbeidet
- 1 refleksjonslogg
- 1 temaarbeid
- 1 tekst på grunnlag av prosjektarbeidet

Arbeidene skal innleveres til avtalt tid og godkjennes av faglærer.

10. Eksamen

Individuell muntlig eksamen på grunnlag av visningsmappen som varer i ca. 15 minutter. I vurderingen vektlegges muntlig språkbruk, og eksamenen blir vurdert godkjent eller ikke godkjent.

11. Er det mulig å ta dette faget som privatist?

Det er mulig å gjennomføre studiet som privatist, med forbehold om at krav i forskrift om eksamen og sluttvurdering ved Samisk høgskole er oppfylt, og at undervisningsopplegg er fulgt og arbeidskrav er godkjent ved Samisk høgskole eller ved en av Samisk høgskoles samarbeidsinstitusjoner.

12. Kvalitetssikring

Det vises til kvalitetssikringssystemet ved Samisk høgskole, og hvilke muligheter/forpliktelser studentene har til å evaluere studietilbudet og kvaliteten på tjenestene ved Samisk høgskole.

På studentnivå evalueres emnet på et evalueringsmøte, og studentene fyller ut et evalueringsskjema mot slutten av semesteret. På institusjonsnivå evalueres emnet på grunnlag av studentevalueringene, eksamensrapporter, sensorrapporter og fagrapport.

13. Pensum

Det er valgfritt om man leser pensumet på norsk, svensk, finsk eller et annet språk. Pensumet kan endres på i samråd med lærerne og studentene. Ny litteraturliste skal da leveres sammen med visningsmappen i forkant av eksamen.

Grunnbøker	
Vangberg, Åsta og Brandsfjell, Helen Blind	På norsk: *Saemesth amma! Sørsamisk for nybegynnere bok 1.* Hattfjelldal, Sijti Jarnge. 2003. *Saemesth amma! Sørsamisk for nybegynner bok 2.* Hattfjelldal, Sijti Jarnge. 2004.
Valgfrie grammatikk-bøker	
Vangberg, Åsta og Brandsfjell, Helen Blind	På norsk: *Saemesth amma! Gïelemaahtotje – Liten grammatikk.* Hattfjelldal, Sijti Jarnge. 2009.
Valgfrie ordbøker	
Bergsland, Knut & Magga, Lajla Mattsson	På norsk: *Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja. Sydsamisk-norsk ordbok.* Idut 1993.
Magga, Lajla Mattsson	*Norsk-sydsamisk ordbok Daaroen-åarjelsaemien baakoegærja.* Idut 2009.
Israelsson, Per-Martin & Nejne, Sakka	På svensk: *Svensk-sydsamisk Sydsamisk-svenske ordbok och ortnamn. Daaroen-åarjelsaemien Åarjelsaemien-daaroen baakoegärja jïh sijjienommh.* Tärnaby, Sametinget 2008.
Giellatekno, UiT	Baakoeh: https://baakoeh.oahpa.no/nob/sma/ (hentet: 14.08.2020)
Valgfrie digitale kilder på Internet	
Giellatekno, UiT	Oahpa! http://oahpa.no/aarjel/ (hentet: 14.08.2020)
Giellatekno, UiT	http://kuvsje.oahpa.no/ (hentet: 14.08.2020)

Tilleggslitteratur:	
Mathisen, Hans Ragnar	Sámi kulturmuittut – Samiske kulturminner, Håndbok i stedsnavnregistrering med rapport fra to seminarer. Romssa Sámi Searvi. Keviselie forlag. 1991 (s. 1-5, 41-56) Sámi kulturmuittut : báikenammačoaggima giehtagirji = Samiske kulturminner : håndbok i stedsnavnregistrering : med rapport fra to seminarer - Nasjonalbiblioteket (nb.no) (hentet 30.03.2021)
Gaski, Harald & Kappfjell, Lena	Åvtese jåhta – åarjelsaemien tjaalegh jïh tjaalegh åarjelsaemien. Dat. 2005 (utvalgte tekster i kompendium)